

Verbindend schoolklimaat en aanwezigheid CLB-medewerker bij tuchtprocedures

1. Inleiding

Vanuit het CLB merken we zowel binnen het gewoon als buitengewoon onderwijs een toename op van leerlingen die buitengezet werden op-school (**BOS**). Dit brengt extra uitdagingen met zich mee.

Het **decreet basisonderwijs (artikel 33)** en de **codex secundair onderwijs (artikel 123/10 §3)** stellen dat de klassenraad die advies geeft om een leerling definitief uit te sluiten, uitgebreid moet worden met een vertegenwoordiger van het CLB met adviesbevoegdheid.

De afgelopen jaren werden enkele zaken aanhangig gemaakt bij de **Raad Van State** nadat een leerling definitief werd uitgesloten van een school. De verzoekers verwezen hierbij onder meer naar het belang van betrokkenheid van het CLB bij de begeleidende klassenraad die hierover beslist. De Raad van State volgt deze argumentatie.

Cf. arrest nr. 257.120 van 19 juli 2023:

*... beschikt de Raad over geen details om na te gaan of die telefonische uitnodiging tijdig en voldoende duidelijk was opdat het CLB met kennis van zaken was geïnformeerd over de voorgenomen beraadslaging en advisering. Gewis beschikt het CLB niet over een vetorecht en heeft zijn vertegenwoordiger enkel een adviserende rol, maar om die bevoegdheid te kunnen uitoefenen is minstens vereist dat hij behoorlijk is opgeroepen...
...de aanwezigheid van het CLB bij de totstandkoming van het advies van de klassenraad had kunnen leiden tot een ander advies...*

Het CLB moet dus tijdig betrokken worden, om de leerling en de school correct te kunnen bijstaan, adviseren en begeleiden.

We willen deze rol als CLB op een kwaliteitsvolle manier blijven opnemen en inzetten op een rol dicht bij de leerling en dicht bij de school.

In deze tekst verduidelijken we graag in eerste instantie het **belang van een verbindend schoolklimaat** en goede samenwerking, een degelijke **brede basiszorg**, de rollen binnen het **zorgcontinuüm en de aanwezigheid van de CLB-medewerker** op tuchtclassenraden.

2. Verbindend schoolklimaat, brede basiszorg en het zorgcontinuüm

De school zet blijvend in op **brede basiszorg** en een verbindend schoolklimaat. Met vragen rond de toepassing van dit verbindende schoolklimaat, kan de school steeds terecht bij de PBD of externe partners. Op basis van bezorgdheid en objectieve schoolgegevens zet het CLB haar signaalfunctie in.

Wanneer de school dient in te zetten op **verhoogde zorg** vragen we vanuit het CLB extra aandacht voor herstelgericht werken. Als de school het CLB in deze fase betreft, waakt het erover dat de minst ingrijpende maatregel wordt toegepast. Het CLB bewaakt steeds het

leerrecht van elke leerling vanuit een consultatieve en verbindende rol. Het CLB denkt proactief mee na en gaat samen met de school op zoek naar oplossingen afgestemd op de onderwijsbehoeften en bredere ontwikkeling van de leerling.

Wanneer er **uitbreiding van zorg** nodig is, dient het CLB tijdig betrokken te worden. Het CLB neemt de regie en bekijkt op basis van gerichte bevraging en beeldvorming welke kerntaak ze zal inzetten naast de brede basiszorg en verhoogde zorg op school.

3. Aanwezigheid CLB-medewerker tijdens een tuchtklassenraad

De mogelijkheid om als CLB **tijdig betrokken** en **aanwezig** te kunnen zijn op een tuchtklassenraad is een **gezamenlijke verantwoordelijkheid** van school en CLB.

Tijdens de tuchtklassenraad engageert het CLB zich om:

- te luisteren en samen te werken vanuit een gezamenlijke zorg rond de betrokken leerling met respect en erkenning voor de reeds geleverde inspanningen van alle betrokkenen.
- het perspectief van de leerling en zijn of haar ouders te bewaken
- samen met de klassenraad te overlopen welke stappen in kader van het zorgcontinuüm er genomen zijn en te evalueren of er nog (begeleidings)mogelijkheden zijn
- het proces mee te bewaken, evenals het principe van proportionaliteit
- zijn onafhankelijke advies te delen met de klassenraad (het CLB heeft géén beslissingsbevoegdheid)

Indien het CLB **uitzonderlijk niet aanwezig** kan zijn op een tuchtklassenraad:

- Dan probeert het CLB digitaal aan te sluiten en/of geeft hun advies op voorhand door aan de voorzitter van de klassenraad.
- De aanwezigheid van het CLB op de klassenraad is in beginsel een vormvereiste voor de geldigheid ervan. De geldigheid van de klassenraad komt echter niet in het gedrang wanneer het CLB tijdig en op een goede manier uitgenodigd werd, maar toch verhinderd is.

4. Na een definitieve uitsluiting van een leerling zoeken de school en het CLB samen met de ouders naar een nieuwe school voor de leerling.

INTERNE BIJLAGE voor CLB-medewerkers

CLB en tuchtklassenraad: Handvatten en praktische tips

We verduidelijken de **concrete rol van een CLB-medewerker voor, tijdens en na tuchtklassenraden** en geven daarbij ook enkele praktische tips.

Algemene tips

- Ga na wat je zelf nodig hebt om de leerling te kunnen vertegenwoordigen op een tuchtklassenraad vb collega die mee ondersteunt, gesprek voorbereiden met een collega,..
- Werk constructief samen met alle partners van je ankerschool. Zorg ervoor dat je binnen de school **zichtbaar en aanspreekbaar** bent.
- De mogelijkheid om als **CLB aanwezig** te kunnen zijn op een klassenraad is een **gezamenlijke verantwoordelijkheid** van school en CLB.
  - Geef zelf bij het begin van het schooljaar aan de directie en het zorgteam door wanneer er eventuele extra klassenraden (zoals een tuchtklassenraad) makkelijker kunnen ingepland worden (b.v. zijn er vaste dagen op school?).
  - Geef aan dat je hiervan zo snel als praktisch mogelijk op de hoogte wil gebracht worden en via welke kanalen (tel en/of mail). Op die manier vergroot je de kans dat je tijdig betrokken wordt, aanwezig kan zijn en degelijk voorbereid kan deelnemen.
  - Kan je **uitzonderlijk toch niet aanwezig** zijn op een tuchtklassenraad?
    - Kan een collega aansluiten?.
    - Lukt het om digitaal aan te sluiten?
    - Kan je je advies op voorhand doorgeven aan de voorzitter van de klassenraad
    - Onze aanwezigheid op de klassenraad is in beginsel een vormvereiste voor de geldigheid ervan. De geldigheid van de klassenraad komt echter niet in het gedrang wanneer het CLB tijdig en op een goede manier uitgenodigd werd, maar toch verhinderd is.

Tips voor de start van een tuchtklassenraad:

- Probeer de **leerling** voor de start van de klassenraad zeker te **contacteren**. Ga in gesprek met de leerling en beluister ook zijn of haar ouders.
- **Stem af** met het zorgteam op school en met je CLB-collega's
- **informeer** je en lees je bij over de situatie, over de leerling, over de stappen binnen het zorgcontinuüm, de gesprekken met leerling en ouders en eventuele verslagen van externe partners.
Lees je je zo grondig mogelijk in op basis van het dossier, de schoolinfo en de context. Ook op deze manier kan je nog alternatieven en een **onderbouwd advies** voorbereiden.

- Heb je de leerling ondanks alle inspanningen op voorhand niet kunnen spreken? Dan **bewaak** je mee **het leerrecht** van de leerling op basis van de informatie dat je hebt kunnen verzamelen.
- **Denk aan mogelijke alternatieven**, b.v. heroriëntering, NAFT of andere trajecten met als doel de klassenraad een breder perspectief te geven op de begeleidingsmogelijkheden. Deze mogelijkheden kan je eventueel ook nog aanwenden wanneer de leerling toch wordt buitengezet.

Tips tijdens de tuchtklassenraad

- **Verduidelijk je rol** bij de **start** van de klassenraad. Geef aan dat je:
  - graag wil luisteren en samenwerken vanuit een gezamenlijke zorg rond de betrokken leerling met respect en erkenning voor de reeds geleverde inspanningen van alle betrokkenen.
  - het perspectief van de leerling en zijn of haar ouders mee zal bewaken
  - samen met de klassenraad wil overlopen welke stappen in kader van het zorgcontinuüm er reeds genomen zijn en wil bekijken of en waar er nog (begeleidings)mogelijkheden zijn
  - het proces zelf mee wil bewaken, evenals het principe van proportionaliteit
  - je niet met de klassenraad zal meebeslissen, maar wel je advies wil delen met de klassenraad
- **Vertegenwoordig de leerling en zijn/haar ouders**
  - Breng het perspectief van de leerling in: wat zijn noden, sterktes, contextfactoren? Wat is al geprobeerd?
  - Verwijs hoe ouders de situatie ervaren en welke stappen zij nog willen zetten
  - Bewaak de proportionaliteit en bepleit de minst ingrijpende maatregel
  - Indien wordt overgegaan op de definitieve tuchtmaatregel welke zorg heeft deze leerling in de toekomst nodig?
- Overloop samen met de klassenraad **welke fasen binnen het zorgcontinuüm** zijn doorlopen. Indien dit niet volledig werd gevolgd, liggen er mogelijks nog begeleidingkansen.
- **Verken mogelijke alternatieven**
  - Stel alternatieven voor uitsluiting voor: heroriëntering, intensievere begeleiding, overleg met andere scholen, NAFT, ...
- **Bewaak het proces**
  - Bewaak dat de stem van alle betrokkenen (leerkrachten, leerlingenbegeleiding, directie) gehoord wordt.
  - Probeer zelf vanuit een helikoptervisie naar de situatie te kijken
- **Stel je constructief op** tijdens het gesprek:
  - Wees erkentelijk wat de ander doet/ gedaan heeft
  - Luister actief en kritisch, stel vragen
  - Bevorder samenwerking
  - Stimuleer betrokkenheid
  - Focus op zaken waar je invloed op kan hebben, nl. de zorg van de leerling
  - Probeer je plek slim te kiezen en neem een open houding aan

Na klassenraad

- Ga **in gesprek** met de leerling en ouders en **volg** de situatie goed en betrokken **verder op!**
- Als de ouders en leerling niet akkoord gaan met de definitieve uitsluiting kan je verwijzen naar de beroepsmogelijkheden in het schoolreglement.
- Ga na of de leerling hulp nodig heeft bij het zoeken naar een nieuwe school.